

JULKAISTU NUMEROSSA 2/2012
TEEMAT

Siedätyshoito siitepöly- ja pistiäisallergiassa

Erkka Valovirta

Siedätyshoito on IgE-välitteisten hengityselinsairauksien sekä ampiais- ja mehiläisallergian (pistiäisallergia) täsmähoitoa, joka vaikuttaa allergian perussyyn. Sen avulla allergiaoireet ja oireenmukaisten lääkkeiden tarve vähenevät ja elämänlaatu paranee. Siedätyshoidon teho säilyy hoidon jälkeen monia vuosia.

Kansallisen allergiaohjelman 2008–2018 tavoitteena on lisätä väestön sietokykyä allergiaa aiheuttaville tekijöille. Siedätyshoidolla kasvatetaan immunologista sietokykyä. Hoito toteutetaan joko pistos- tai kielenalushoitona.

Siedätyshoitoa koskeva Käypä hoito -suositus on päivitetty hiljakkoin. Sen antamia ohjeita on hyvä noudattaa.

Siedätysshoidon aiheet ja vasta-aiheet

Siedätysshoidon aiheet ovat viidestä ikävuodesta alkaen lapsille samat kuin aikuisille. Perusta on IgE-välitteisen allergisen sairauden toteaminen erikoissairaanhoidossa. Potilasohjaus ja -neuvonta ennen hoitoa ja hoidon aikana ovat välttämättömiä hoitoon sitoutumisen ylläpitämiseksi.

Siitepölyallergian siedätyshoitoa voidaan harkita silloin, kun oireet johtuvat yhdestä tai muutamasta allergeenista, oirekausi on pitkä ja allergiseen nuhaan liittyy alempien hengitysteiden oireita.

Erityisen perusteltua hoito on silloin, kun oireet eivät ole hallinnassa lääkkeillä, potilas ei halua käyttää lääkkeitä jatkuvasti tai pitkiä aikoja tai lääkkeet aiheuttavat haittavaikutuksia. Hoidon tarve suhteutetaan sairauden vaikeusasteeseen, herkistymisen voimakkuuteen ja oireilun määrään sekä lääkkeiden tarpeeseen ja tehoon.

Pistiäisallergiassa vaikeat henkeä uhkaavat oireet ja varmistettu IgE-herkistyminen ampiaiselle tai mehiläiselle ovat syy aloittaa hoito. Sitä vastoin laaja paikallisreaktio ei ole hoidon aihe. Hengitysteiden ja ihon lieviä allergiaoireita pitää hoitaa, jos potilaan elämänlaatu on huonontunut pistiäisen piston aiheuttaman pelon takia.

Siedätyshoito on vasta-aiheista alle 5-vuotiaille, raskaana oleville, epätasapainossa olevaa astmaa sairastaville, beetasalpaajahoitoa saaville sekä vaikeaa sairautta poteville. Jälkimmäisiin kuuluvat esimerkiksi pahanlaatuisen kasvain, vaikea sydän- tai keuhkosairaus ja aktiivinen immunologinen sairaus. Kielenalussiedätysshoidon esteenä on suuontelon krooninen tulehdussairaus.

Siedätysshoidon vaikutusmekanismit ja teho

Siedätyshoito vaikuttaa auttaja-T-lymfosyyttien erilaistumiseen ja aktivaatioon. Th2-tyyppinen auttaja-T-soluvaste muuttuu Th1-tyyppiseksi. Säätelijä-T-solut ja Th1-solut aiheuttavat IgE-tuotannon vähenemisen, syöttösolujen ja eosinofiilisten solujen kypsymisen ja aktivoitumisen vähenemisen. Näin allerginen tulehdus vaimenee.

Pistossiedätyshoito koivulle ja timoteille on tehokasta allergisessa nuhassa ja silmäoireissa sekä allergisessa astmassa. Hoito vähentää oireita, lääkkeiden tarvetta sekä keuhkoputkien hyperreaktiviteettia.

Ampiaisallergiassa pistossiedätysshoidolla henkeä uhkaava pistosreaktio häviää yli 90 %:lla hoidetuista ja mehiläisallergiassa yli 80 %:lla hoidetuista. Lopuilla reaktiot eivät ole enää henkeä uhkaavia hoidon jälkeen.

Kielenalussiedätyshoito timoteille on tehokasta ja turvallista allergisessa nuhassa, silmäoireissa ja astmassa. Turvallisuus on tärkeä asia, koska hoito toteutetaan kotona. Noin puolella potilaista esiintyy suun limakalvolla

paikallisia haittavaikutuksia. Tavallisin näistä on suun kutina, joka kestää muutamia minuutteja ja häviää noin yhden viikon kuluessa hoidon aloittamisesta.

Kielenalussiedätys on tervetullut lisä allergian hoitoon. Koivutabletti saadaan käyttöön noin viiden vuoden kuluessa.

Hoidon toteutus

Käypä hoito -suosituksen mukaan siedätyshoidon aloittaa allergologian erikoislääkäri tai allergian tutkimiseen ja hoitoon sekä siedätyshoitoon perehtynyt lääkäri. Koska tavoitteena on lisätä siedätyshoitoja, perusterveydenhuollon lääkäreiden koulutus on tärkeää. He näkevät siitepöly- ja pistiäiskauden aikana potilaita, jotka saattavat tarvita siedätyshoitoa.

Potilastiedottamisella on tärkeä rooli. Siedätyshoito vaatii pitkäaikaista sitoutumista, joten potilasohjaus ennen siedätyshoitoa ja sen aikana on olennaista.

Suomessa siedätyshoitopistoksia antavat siedätyshoitoon koulutetut hoitajat. Allergeeni uutteen valmistaja on laatinut annosehdotukset. Ne toimivat runkona annostelulle. Jokaisen potilaan kohdalla haetaan potilaan yksilöllisesti sietämä allergeeniannos. Valmistajan suosittamaa suurinta annosta ei ylitetä.

Kielenalussiedätyshoito toteutetaan kotona. Ensimmäinen tabletti annetaan hoidon aloittavassa yksikössä hoitajan ja lääkärin valvonnassa mahdollisten haittavaikutusten toteamiseksi ja hoitamiseksi.

Siitepölyallergiassa hoito kestää kolme vuotta, pistiäisallergiassa viisi vuotta. Hoidon tehoa ja mahdollisia sivuvaikutuksia seurataan kerran vuodessa. Oireiden määrä ja lääkityksen tarve ovat tehon mittarit.

Erkkä Valovirta

Professori, lastentautien ja lasten allergisten sairauksien erikoislääkäri
Terveystalo, Turku

LISÄÄ AIHEESTA

KIRJALLISUUTTA

Käypä hoito -suositus: Siedätyshoito (09.11.2011) (www.kaypahoito.fi)

